

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.н. Живко Иванов Драганов, катедра „Международно право и право на ЕС“, ЮФ на УНСС

Относно: дисертационния труд на Явор Симеонов Симов на тема “Съвременни предизвикателства пред гражданството на Европейския съюз”, представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Право на Европейския съюз“

Основание за представяне на рецензията е участието ми в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 179/30.01.2026 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

1. Информация за дисертанта

Явор Симов придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Икономика на търговията“ от УНСС през 2003 год., а през 2017 завършва и специалност „Право“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Работил е като журналист, бил е директор на Дирекция „Пресцентър и връзки с обществеността“ на МВР, началник отдел „Обществени поръчки“ в БНТ, експерт в Правен отдел на Агенцията по вписванията, юрисконсулт в Националната библиотека „Св.св.

Кирил и Методий“, парламентарен секретар и съветник на Министъра на вътрешните работи и директор на Дирекция „Пресцентър и връзки с обществеността“ в МВР, а към настоящия момент заема длъжността Секретар на Район „Искър“ при Столична община. По-голямата част от професионалното развитие на кандидата е в областта на журналистиката и телевизионната дейност. След дипломирането си като юрист той практикува за кратко и в областта на правото и се насочва към политически и обществени длъжности. Владее английски и немски език.

2. Обща характеристика и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд „Съвременни предизвикателства пред гражданството на Европейския съюз“ е опит да се анализира гражданството на ЕС като правен и като социален феномен, включително в практиката на Съда на ЕС, и на тази основа да се изследват възможностите за бъдещото му развитие в контекста на мигрантската криза, Брекзит и пандемията Ковид-19. Водеща теза на дисертанта е, че гражданството на ЕС като инструмент за укрепване на европейската интеграция, демократична легитимност и социална кохезия, се сблъсква с предизвикателствата на глобализацията, миграцията и политическите кризи. Именно в тази връзка той си поставя за задача да изследва влиянието на явления като мигрантската криза и оттеглянето на Великобритания върху възможностите за упражняване на правата на гражданите на ЕС и да предложи решения, насочени към усъвършенстване на уредбата и на политиките, свързани с гражданството на ЕС.

Трудът е в обем от 236 страници. Изложението е разпределено в Увод, три глави и Заключение. Направени са 205 бележки под линия. Научният апарат се състои от над 80 заглавия на кирилица и 46 заглавия на латиница. В Увода авторът определя предмета, обекта, целите и задачите на изследването и формулира изследователската си теза. Първата глава започва с общ преглед на основанията за придобиване и изгубване на национално гражданство у нас и в сравнителен план в други държави. Разгледани са и някои международни

договори, свързани със специфични въпроси на националното гражданство, като Конвенцията за гражданството на омъжената жена. След това авторът преминава към изясняване на причините за създаването на гражданството на ЕС и основните етапи на развитие на правото на ЕС в тази област. От заглавието на Първа глава може да се съди, че основната задача тук е да се изясни концепцията за гражданството на ЕС и да се направи обща характеристика на този правен институт. Не става ясно как за това допринася сравнителното изследване на гражданството в отделни държави, нито анализът на международните договори. Липсва ясно разграничение между националното гражданство и гражданството на ЕС, което е необходимо да се направи още в самото начало, за да се избегне сместването на тези различни правни явления. Втората глава съдържа анализ на практиката на Съда на ЕС. Разгледани са етапите в периода между ДЕС и Договора от Лисабон и след влизането му в сила. Това е най-аналитичната част на дисертационния труд. В третата глава дисертантът насочва вниманието си към последиците от мигрантската криза и от пандемията Ковид 19. Разгледани са политическите и социалните последици, като са потърсени пресечните точки с гражданството на ЕС. На тази основа авторът предлага разширяването на обхвата на гражданството, така че то да предоставя повече възможности и по-гъвкави механизми за социално включване, като се превърне в „многоизмерен правен статус“. Авторът разглежда и оттеглянето на Великобритания и последиците от загубата на гражданството на ЕС за британските граждани. В Заключението е направено обобщение на изводите и са предложени насоки за развитие на гражданството като важен инструмент за интеграцията между държавите.

Изследването на гражданството на ЕС не е новост в правната ни литература. В тази област в страната ни има подробни и задълбочени проучвания на водещи учени в областта на правото на ЕС. Уредбата на правата на гражданите на Съюза е била предмет на анализи и на голям брой научни публикации в чужбина. Оригиналното в представената дисертация е, че авторът изследва динамиката на развитие на гражданството на ЕС най-вече чрез анализ практиката

на Съда на ЕС, като същевременно поставя проблематиката в по-широк социално-икономически контекст и това може да се определи като един от приносите на труда.

Мигрантската криза, Брекзит и оттеглянето на Великобритания несъмнено оказват съществено влияние върху процесите на интеграция и развитието на правото на Съюза, както и върху възможностите на лицата да участват в социалния и икономическия живот на територията на ЕС и изследването на посочените явления също има приносен характер.

Макар и не достатъчно добре обоснован, оригинален е опитът на дисертанта да потърси връзка между някои международни актове в областта на гражданството и гражданството на ЕС, както и да обоснове необходимостта от развитие на института на националното гражданство чрез средствата на международното сътрудничество.

Анализът на практиката на Съда на ЕС също следва да се посочи като принос, който има и приложно значение. Не на последно място, дисертацията допринася за обогатяване на съществуващите знания и повдига дискусии въпроси относно посоките на развитие на института на гражданството на ЕС.

3. Оценка на публикациите

Кандидатът е представил списък с общо пет публикации, три самостоятелни и две в съавторство. Четири от тях са на български, а една е на английски език. Докладът „Some National Security Issues under the European Convention on Human Rights Case-Law“, International conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, Volume 26: Issue 2, Neofit Rilski South-West University, Blagoevgrad, в съавторство, е публикуван и на български със заглавие „Някои предизвикателства, свързани с националната сигурност, в контекста на съдебната практика по Европейската конвенция за правата на човека“, XXX международна конференция за млади учени '2021, сборник Научни трудове, ISSN 1314-4669, 2021 г., следователно публикациите са общо четири, а не пет, както е посочил дисертантът. Останалите три публикации са статии, които са публикувани в

списание „Международна политика“ на ПИФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“. В тях кандидатът разглежда понятието гражданство в националното и международното право (сп. Международна политика, XXI, бр. 2, 2025); гражданството на ЕС в практиката на Съда на ЕС след влизането в сила на Договора от Лисабон (сп. Международна политика, XXI, бр. 3, 2025); и предлага модел за управление на кризи в ЕС като отговор на съвременните предизвикателства пред националната сигурност (сп. Международна политика, XVII/2021, бр. 2).

Три от четирите публикации са по теми, които попадат в предмета на представения дисертационен труд и са публикувани в специализирано правно издание с редакционна колегия. Основен принос на представените публикации е обогатяването на съществуващите знания. В статията „Понятието гражданство в националното и международното право“ е предложен сравнителноправен анализ на уредбата на гражданството в различни държави. Статията „Модел на система за управление на кризи в ЕС като отговор на съвременните предизвикателства пред националната сигурност“ съдържа преглед на някои от механизмите на ЕС за управление на кризи и обосновава тезата за необходимостта от тяхното подобряване.

4. Оценка на автореферата

Кандидатът е представил Автореферат, който включва обща характеристика на дисертационния труд, съкратено изложение на съдържанието на дисертацията, посочване на приносите и списък с публикациите по темата на труда. Авторът е аргументирал актуалността на изследването, извел е предмета, целите и задачите на труда и научната си теза. Посочени са и използваните методи: сравнителен правен анализ, интердисциплинарен, историко-правен метод, системен и логически метод и др.

Авторефератът съдържа всички необходими елементи и в цялост отговаря на установените изисквания. Изведени са седем научни приноса, по-голямата част от които могат да бъдат приети.

5. Бележки и препоръки

Прави впечатление, че стилът в отделните части на дисертацията се различава съществено. Необходимо е да се работи допълнително за неговото уеднаквяване и прецизиране. На места, най-вече във втората глава, се наблюдава задоволително научно ниво, но в първата и в третата глави се забелязват множество отклонения от правната лексика, както и неточности. На стр. 26 авторът посочва, че „Великобритания, от друга страна, с нейното напускане на ЕС, демонстрира особени трансформации в статута на гражданството.“ На стр. 36 се казва, че „Европейският съюз, чрез своите институции и нормативни актове, предоставя уникална платформа за развитие на нови модели на гражданство...“ Подобни смислово неясни изрази и неточни интерпретации на явления от правото на Съюза се срещат и на други места.

Съдържанието на Глава първа не съответства на заглавието ѝ „Концепция и основни характеристики на гражданството на ЕС“. Приблизително половината от разглежданите там въпроси се отнасят до националното гражданство и до въпроси на международното сътрудничество, а не до гражданството на ЕС. Макар да разграничава националното гражданство от гражданството на ЕС, в раздела „Гражданството - сравнителен анализ между държавите от ЕС, Турция, Сърбия и Великобритания“ (стр. 25 и следващите), авторът първо посочва отделни характеристики на гражданството на ЕС, после говори за практиката на ЕСПЧ и на Съда на ЕС, след това преминава към разглеждането на националната уредба на гражданството в Турция, Сърбия и Великобритания. Нито една от тези държави не е част от ЕС, а цялостната логика на този раздел остава неясна, тъй като не се правят изводи от анализа на законодателството на посочените държави, които да имат отношение към съюзното гражданство.

Авторът говори за съществуването на „едно основно напрежение между суверенитета на държавите да определят собствените си правила за гражданство и международните стандарти, които изискват защита на правата на индивида“ (стр.33). Оставяйки настрана лексикалните и понятийни

неточности, следва да се отбележи, че изказаната теза не е подкрепена с никакви аргументи. Не само тук, но и на други места се вижда, че авторът смесва различни правни явления и слага знак за равенство между защитата на основните права и гражданство. В тази връзка е необходимо преди да се търсят пресечните точки, да се изяснят различията между тях.

В третата глава се съдържа най-вече анализ на политическите и социалните измерения на мигрантската криза, на Брекзит и на пандемията Ковид-19. Макар и да имат важно значение за Съюза, тези явления нямат пряка връзка с уредбата на гражданството на ЕС. Въпросите относно имиграцията не попадат в обхвата на гражданство на ЕС, а на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, която уредба изобщо не е разгледана в труда. Последиците от Брекзит, както за гражданите на ЕС, така и за британските граждани не са въпрос на промени в гражданството на ЕС. Авторът прави предложения за предоставянето на повече права на мигрантите чрез нови форми на гражданство (стр. 174), но без да е анализирал с какви права се ползват те на територията на Съюза, и без да формулира конкретни предложения. Според автора, „Промените, необходими за постигането на равенство на правата и за интеграцията на мигрантите, трябва да включват премахване на правните и социални бариери, които ограничават достъпа им до работни места, здравеопазване и образование. Това *ще изисква преразглеждане на законодателството за гражданството...*“ (стр.168). В тази връзка предлагам авторът да отговори и на въпросите: **„По какъв начин чрез промени в гражданството може да се постигне „равенство на правата и интеграция на мигрантите“, и включва ли това предоставянето на гражданство на мигрантите?“**

Авторът разглежда гражданството на ЕС като възможно решение за преодоляване на последиците както от мигрантската криза, така и от Брекзит, и от пандемията Ковид-19. Посочените явления засягат различни обществени феномени и правата на различни групи лица и разглеждането на гражданството като панацея и инструмент за решаването на произтичащите от тях проблеми е

необосновано. Не само причините, но и възможностите на Съюза за справяне с последиците от тези явления са различни и изискват да бъдат подложени на задълбочен анализ, преди да се търси решение на основата на гражданството на ЕС.

6. Заключение

Дисертационният труд на тема “Съвременни предизвикателства пред гражданството на Европейския съюз” с автор Явор Симеонов Симов представлява изследване, което е посветено на актуални проблеми на правото на Европейския съюз и в цялост отговаря на изискванията, установени в ЗРАСРБ и в Правилника за прилагането му и може да получи положителна оценка.

Въз основа на цялостното ми впечатление от качествата и достойнствата на труда и при обосновани отговори от страна на дисертанта на поставените по-горе въпроси, предлагам на научното жури, да вземе решение за присъждане на Явор Симеонов Симов на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност “Право на Европейския съюз“.

27.02.2026

.....
проф. д.н. Живко Драганов

REVIEW

From: Prof. D. Sc. Jivko Ivanov Draganov, Department of International Law and EU Law, Law Faculty of the University of National and World Economy

Subject: the dissertation work of Yavor Simeonov Simov on the topic “Contemporary Challenges to European Union Citizenship”, submitted for the award of the educational and scientific degree “Doctor” in the professional field 3.6. “Law”, doctoral program “European Union Law”

The reason for presenting the review is my participation in the scientific jury for the public defense of the dissertation according to Order № 179/30.01.2026 of the Rector of South-West University “Neofit Rilski”

1. Information about the candidate

Yavor Simov obtained a Bachelor's degree in Economics of Trade from the University of National and World Economy in 2003, and in 2017 he graduated with a degree in Law from the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. He has worked as a journalist, was the Director of the Press Center and Public Relations Directorate of the Ministry of Interior, Head of the Public Procurement Department at Bulgarian National Television, an expert in the Legal Department of the Registry Agency, a legal advisor at the National Library "St. St. Cyril and Methodius",

parliamentary secretary and advisor to the Minister of Interior and director of the Press Center and Public Relations Directorate at the Ministry of Interior, and currently holds the position of Secretary of the Iskar District at the Sofia Municipality.

The majority of the candidate's professional development is in the field of journalism and television. After graduating as a lawyer, he practiced law for a short time and then moved on to political and public positions. He is fluent in English and German.

2. General characteristics and contributions of the dissertation work

The dissertation "Contemporary Challenges to European Union Citizenship" is an attempt to analyze EU citizenship as a legal and social phenomenon, including in the practice of the Court of Justice of the EU, and on this basis to explore the possibilities for its future development in the context of the migrant crisis, Brexit and the Covid-19 pandemic. The dissertation's leading thesis is that EU citizenship, as a tool for strengthening European integration, democratic legitimacy and social cohesion, faces the challenges of globalization, migration and political crises. It is in this regard that he sets himself the task of examining the impact of phenomena such as the migrant crisis and the withdrawal of the United Kingdom on the opportunities for exercising the rights of EU citizens and to propose solutions aimed at improving the regulation and policies related to EU citizenship.

The work is 236 pages long. The exposition is divided into an Introduction, three chapters and a Conclusion. 205 footnotes have been made. The scientific apparatus consists of over 80 publications in Bulgarian and 46 in English. In the Introduction, the author defines the subject, object, goals and objectives of the study and formulates his research thesis. The first chapter begins with a general overview of the grounds for acquiring and losing national citizenship in our country and in a comparative plan in other countries. Some international treaties related to specific issues of national citizenship, such as the Convention on the Nationality of Married Women, are also examined. The author then proceeds to clarify the reasons for the creation of EU

citizenship and the main stages of development of EU law in this area. From the title of Chapter One, it can be judged that the task here is to clarify the concept of EU citizenship and to make a general characteristic of this legal phenomena. It is not clear how the comparative study of citizenship in individual countries, nor the analysis of international treaties, contributes to this. There is no clear distinction between national citizenship and EU citizenship, which needs to be made from the very beginning in order to avoid the displacement of these different legal phenomena. The second chapter contains an analysis of the case law of the Court of Justice of the EU. The stages in the period between the TEU and the Treaty of Lisbon and after its entry into force are examined. This is the most analytical part of the dissertation.

In the third chapter, the candidate focuses on the consequences of the migrant crisis and the Covid 19 pandemic. The political and social consequences are examined, looking for intersections with EU citizenship. On this basis, the author proposes expanding the scope of citizenship so that it provides more opportunities and more flexible mechanisms for social inclusion, becoming a "multidimensional legal status". The author also examines the withdrawal of the United Kingdom and the consequences of the loss of EU citizenship for British citizens. The Conclusion summarizes the conclusions and proposes guidelines for the development of citizenship as an important tool for integration between states.

The research of EU citizenship is not new in our legal literature. In this field in our country there are detailed and in-depth studies by leading scholars in the field of EU law. The regulation of the rights of Union citizens has been the subject of analyses and a large number of scientific publications abroad. The originality of the presented dissertation is that the author studies the dynamics of the development of EU citizenship mainly through the analysis of the practice of the Court of Justice of the EU, while at the same time placing the issue in a broader socio-economic context, and this can be defined as one of the contributions of the work. The migrant crisis, Brexit and the withdrawal of the United Kingdom undoubtedly have a significant impact on integration processes and the development of Union law, as well as on the opportunities

of individuals to participate in social and economic life on the territory of the EU, and the study of these phenomena is also a contribution.

Although not particularly well-founded, the candidate's attempt to seek a connection between certain international acts in the field of citizenship and EU citizenship, as well as to justify the need to develop the institute of national citizenship through the means of international cooperation, is original.

The analysis of the case law of the Court of Justice of the EU should also be mentioned as a contribution that also has applied significance. Last but not least, the dissertation contributes to enriching existing knowledge and raises discussion regarding the future development of the EU citizenship.

3. Evaluation of the publications

The candidate has submitted a list of five publications in total, three as sole author and two co-authored. Four of them are in Bulgarian and one is in English. The report "Some National Security Issues under the European Convention on Human Rights Case-Law", International conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, Volume 26: Issue 2, Neofit Rilski South-West University, Blagoevgrad, co-authored, is also published in Bulgarian with the title "Some Challenges Related to National Security in the Context of the Case Law on the European Convention on Human Rights", XXX International Conference for Young Scientists '2021, Collection of Scientific Papers, ISSN 1314-4669, 2021, therefore the publications are four in total, not five, as indicated by the dissertation candidate.

The remaining three publications are articles that were published in the journal "International Politics" of the Faculty of Law and History of the South-West University "Neofit Rilski". In them, the candidate examines the concept of citizenship in national and international law (International Politics, XXI, issue 2, 2025); EU citizenship in the practice of the Court of Justice of the EU after the entry into force of the Lisbon Treaty (International Politics, XXI, issue 3, 2025); and proposes a model for crisis

management in the EU as a response to contemporary challenges to national security (International Politics, XVII/2021, issue 2).

Three of the four publications are on topics that fall within the subject of the presented dissertation work and are published in a specialized legal journal with an editorial board. The main contribution of the presented publications is the enrichment of existing knowledge. The article “The Concept of Citizenship in National and International Law” offers a comparative legal analysis of the regulation of citizenship in different countries. The article “A Model of a Crisis Management System in the EU as a Response to Contemporary Challenges to National Security” contains an overview of some of the EU crisis management mechanisms and justifies the thesis of the need for their improvement.

4. Evaluation of the abstract

The candidate has submitted an Abstract, which includes a general description of the dissertation work, a brief presentation of the content of the dissertation, an indication of the contributions and a list of publications on the topic of the work. The author has argued the relevance of the research, outlined the subject, goals and objectives of the work and his scientific thesis. The methods used are also indicated: comparative legal analysis, interdisciplinary, historical-legal method, systematic and logical method, etc.

The abstract contains all the necessary elements and meets the established requirements. Seven scientific contributions have been pointed out, the majority of which can be accepted.

5. Remarks and recommendations

It is striking that the style in the chapters of the dissertation differs significantly. Further work is needed to unify and refine it. In places, especially in the second chapter, a satisfactory scientific level of expression is observed, but in the first and third chapters numerous deviations from the accepted legal terminology, as well as inaccuracies, are

noticeable. On page 26 the author points out that "Great Britain, on the other hand, with its departure from the EU, demonstrates particular transformations in the status of citizenship." On page 36 it is said that "The European Union, through its institutions and regulatory acts, provides a unique platform for the development of new models of citizenship..." Similar semantically ambiguous expressions and inaccurate interpretations of phenomena of the EU law are also found elsewhere.

The content of Chapter One does not correspond to its title "Concept and main characteristics of EU citizenship". Approximately half of the issues discussed there relate to national citizenship and issues of international cooperation, and not to EU citizenship. Although he distinguishes national citizenship from EU citizenship, in the section "Citizenship - a comparative analysis between EU countries, Turkey, Serbia and the United Kingdom" (p. 25 et seq.), the author first points out individual characteristics of EU citizenship, then speaks about the practice of the ECHR and the Court of Justice of the EU, and then moves on to consider the national citizenship system in Turkey, Serbia and the United Kingdom. None of these countries is part of the EU, and the overall logic of this section remains unclear, since no conclusions are drawn from the analysis of the legislation of the mentioned countries that are relevant to EU citizenship.

The author talks about the existence of "a fundamental tension between the sovereignty of states to determine their own rules of citizenship and international standards that require the protection of individual rights" (p. 33). Leaving aside the lexical and conceptual inaccuracies, it should be noted that the stated thesis is not supported by any arguments. Not only here, but also in other places, it is evident that the author mixes up different legal phenomena and equates the protection of fundamental rights with citizenship. In this regard, it is necessary, before looking for the points of intersection, to clarify the differences between them.

The third chapter mainly contains an analysis of the political and social dimensions of the migrant crisis, Brexit and the Covid-19 pandemic. Although they are of great importance for the Union, these phenomena have no direct connection with the

regulation of EU citizenship. Issues related to immigration do not fall within the scope of EU citizenship, but of the area of freedom, security and justice, which regulation is not addressed at all in the work. The consequences of Brexit, for both EU citizens and British citizens, are not a matter of changes in EU citizenship. The author makes proposals for granting more rights to migrants through new forms of citizenship (p. 174), but without having analyzed what rights they enjoy within the territory of the Union, and without formulating specific proposals.

According to the author, “The changes needed to achieve equal rights and integration of migrants must include the removal of legal and social barriers that limit their access to jobs, healthcare and education. This will require a review of citizenship legislation...” (p.168). In this regard, I suggest that the author also answer the questions **“In what way can changes in citizenship achieve “equal rights and integration of migrants’, and does this include granting citizenship to migrants?”**

The author finds EU citizenship as a possible solution to overcome the consequences of both the migrant crisis, Brexit, and the Covid-19 pandemic. The above-mentioned phenomena affect various social phenomena and the rights of various groups of individuals, and considering citizenship as a panacea and a tool for solving the problems arising from them is unfounded. Not only the causes, but also the Union's capabilities to deal with the consequences of these phenomena are different and require in-depth analysis before seeking a solution based on EU citizenship.

6. Conclusion

The dissertation work on the topic "Contemporary Challenges to European Union Citizenship" by Yavor Simeonov Simov is a study dedicated to current problems of European Union law and as a whole meets the requirements established in the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and in the Regulations for its implementation and can receive a positive evaluation.

Based on my overall impression of the qualities and merits of the work, and upon substantiated answers from the candidate to the questions posed above, I

propose to the scientific jury to make a decision to award Yavor Simeonov Simov the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3.6. "Law", scientific specialty "European Union Law".

27.02.2026

Prof. D.Sc. Jivko Draganov